

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ

УДК 37.013.42

DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2022.1.17>**Сулятицька Тетяна Василівна**кандидат філософських наук,
доцент кафедри політології та філософіїКам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
вул. Татарська, 14, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна
orcid.org/0000-0002-2100-5412**Плахтій Маріанна Петрівна**кандидат філософських наук,
доцент кафедри політології та філософіїКам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
вул. Татарська, 14, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна,
orcid.org/0000-0001-6789-7711

ОСВІТА В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасний простір, який все більше і більше стає мультикультурним, усвідомлює існування множинності культур, невід'ємною складовою яких є діалог, що будується на принципі толерантності. Мультикультурна освіта стає основною частиною культурної спільноти, у якій міжкультурний діалог відіграє значну роль як у виховному так і в освітньому процесах. Мультикультурний підхід до викладання та навчання, базуючись на демократичних цінностях, що утверджують культурний плюралізм у взаємозалежному світі, допоможе досягти поставленого завдання.

Метою статті є висвітлення основних моментів мультикультурної освіти та мультикультуралізму, а також аналіз їх зв'язків з культурним розмаїттям. Показати, що мультикультурна освіта сьогодні намагається створити свідому особистість з глобальним розумінням сьогодення, яка, в свою чергу, сприятиме культурному різноманіттю, расовій злагодженості та соціальній рівності. Довести, що мультикультурна освіта буде більш успішною, якщо базуватиметься на принципах толерантності та мультикультуралізму.

Методологічними засадами дослідження стали такі методи як вивчення, аналіз та узагальнення, що дало змогу дослідити природу мультикультурності та мультикультурної освіти. Методологія дослідження мультикультурної освіти тісно пов'язана із її масштабністю в житті сучасних суспільств, суттєвою трансформацією понятійного апарату останньої в сучасних дослідженнях в мультикультурному суспільстві.

Результати дослідження. Для налагодження міжкультурного діалогу необхідною умовою в сьогоденні постає впровадження мультикультурної освіти, яка набуває в сучасному світі обрисів провідної концепції єднання світових культур, невпинного пошуку способів їх реалізації, адже перш за все ця освіта має бути спрямована на покращення умов навчання та успіху усіх здобувачів. Учасники освітнього процесу здобуваючи знання формують власний світогляд під впливом власної культурної самобутності, мультикультурна освіта передбачає, що на перший план мають вийти освітні підходи розроблені на основі виховання та цінування як власної культури так і культури Іншого. Сьогодні як ніколи необхідний пошук нових форм комунікації, розвиток здатності до діалогу, вміння бачити та приймати відмінності, шукати загальнокультурні позиції, адже мультикультурна освіта стає могутнім інструментом створення сприятливого демократичного і гуманістичного соціального клімату, засобом гармонізації відносин представників різних цивілізацій та культур.

Ключові слова: мультикультуралізм, мультикультурна освіта, освітній процес, толерантність, повага.

Важливою передумовою мультикультурної освіти в Україні є становлення і розвиток громадянського демократичного суспільства, для якого абсолютно неприйнятними є шовінізм, етнічний егоїзм, расизм, водночас воно має бути відкритим у ставленні до інших країн, народів та їх культур; пропагувати виховання в дусі миру й взаємопорозуміння. В ХХІ столітті соціально-політичним чинником функціонування освіти в мультикультурному суспільстві стає інтенсивний розвиток інтеграційних процесів як важливої складової трансформації сучасного інфосвіту, а також прагнення України й інших країн інтегруватися у світовий та європейський соціально-культурний і освітній простір, зберігши при цьому національну самобутність. Усе більшого значення набувають здатності до розуміння чужої культури і точок зору, критичний аналіз власних дій, визнання чужої культурної самобутності та чужої істини, уміння включити їх у свою позицію й визнання правомірності існування багатьох істин, уміння будувати діалогічні відносини та йти на компроміс [1, с. 10] Саме тому, в сучасному світі невід'ємною частиною культурної спільноти, в якій міжкультурний діалог повинен відігравати важливу роль як у виховному так і в освітньому процесах, постає мультикультурна освіта. Адже для налагодження мультикультурного діалогу необхідною умовою в сьогоденні постає впровадження мультикультурної освіти, мета якої полягає у формуванні толерантної особистості, здатної на основі діалогу активно взаємодіяти з представниками різних культур; мультикультурна освіта «набуває обрисів провідної концепції єднання світових культур, пошуку об'єднаних складових та способів їх реалізації» [2, с. 40]. Мультикультурна освіта, як підхід до викладання та навчання, базуючись на демократичних цінностях, що утверджують культурний плюралізм у взаємозалежному світі, допоможе досягти поставленого завдання.

Метою статті є висвітлення основних моментів мультикультурної освіти та мультикультуралізму а також аналіз їх зв'язків з культурним розмаїттям. Показати, що мультикультурна освіта сьогодні намагається створити свідому особистість з глобальним розумінням сьогодення, яка, в свою чергу, сприятиме культурному різноманіттю, расовій злагоженості та соціальній рівності. Довести, що мультикультурна освіта буде більш успішною, якщо базуватиметься на принципах толерантності та мультикультуралізму.

Методологічними засадами дослідження стали такі методи як вивчення, аналіз та узагальнення, що дало змогу дослідити природу мультикультурності та мультикультурної освіти. Методологія дослідження мультикультурної освіти тісно пов'язана із її масштабністю в житті сучасних суспільств, суттєвою трансформацією понятійного апарату останньої в сучасних дослідженнях в мультикультурному суспільстві.

Інтерес вищої школи до полікультурного та поліетнічного утворення, що посилюється з кожним днем, обумовлений необхідністю міжнародного діалогу та співпраці, посиленням руху расових та етнічних меншин, які виборюють собі право у мультикультурному суспільстві. Модернізаційні процеси, що відбуваються в освіті, повинні відповісти на виклики сучасного полікультурного суспільства, спрямовуючи свою увагу на потреби виховання основ міжкультурної взаємодії учасників освітнього процесу усіх рівнів.

Сьогодні загальноприйнятним є не лише науково-практична діяльність (участь у міжнародних конференціях, круглих столах), а й навчання, стажування та підвищення кваліфікації (програма академічної мобільності як для здобувачів так і для професорсько-викладацького складу), багатосторонні освітні програми з іноземними вузами, що дає можливість отримати кілька дипломів, міжнародний досвід набуття нових професійних навичок та отримати можливість бути залученим в культурний діалог.

Виховання та навчання молоді в дусі усвідомлення та прийняття інших культур, готовність до міжкультурного діалогу стимулюються політикою впливових міжнародних організацій, зокрема, у Доповіді міжнародної освіти ЮНЕСКО проголошено, що виховання та навчання повинні сприяти тому, щоб «з одного боку людина усвідомила свої корені і тим самим могла визначити місце яке вона займає в сучасному світі, а з іншого – прищепити їй повагу до інших культур» [3, с. 52].

У країнах, що розвиваються, для досягнення даного завдання розроблено освітні програми та проекти: «Центр мультикультурних досліджень» (Австралія); «Центр мультикультурної освіти Університету штату Вашингтон» (Сієтл Північна Америка); «Дослідницький центр мультикультурної освіти Університету штату Колорадо»; «Освіта Америки ХХІ століття»; «Національний навчальний план» (Велика Британія); «Освіта майбутнього» (Франція); «Модель освіти ХХІ століття» (Японія); Методичний семінар «Мультикультурна освіта: досвід США та його інтеграції в українському контексті» (Україна).

Аналізуючи дослідження та публікації щодо мультикультурної освіти й виховання в європейському просторі, можна зазначити, що дана проблематика впродовж останніх років викликає значний інтерес у науковців (Д. Бенкс, Б. Бателаан, Д. Дьюї, Р. Льюїс, О. Грива, Л. Гончаренко, С. Дрожжина, Л. Горбунова, І. Предборська) [1, с. 118]. Одними із перших держав, що визначили правомірність мультикультурної освіти на початку 1970-х рр. були США, Канада та Австралія. Мультикультурна освіта як наукова проблема розглядається в працях як зарубіжних К. Беннета (2018) [4], Дж. Бенкса та К. Бенкса (2019) [5], А. Діксона (2004) [6] так і українських Я. Гулецької [7], О. Гуренко [8], Л. Султанова та Т. Шахрай [9] дослідників.

У Міжнародній енциклопедії освіти поняття «мультикультурна освіта» трактується як «педагогічний процес в якому репрезентуються дві або більше культур, що відрізняються за мовною, етнічною, національною або етнічною ознаками» [10, с. 273].

Саме освіта в мультикультурному суспільстві сприяє засвоєнню знань про культури, традиції, цінності представників різних народностей. Структуру мультикультурної освіти мають складати такі основні елементи як виховання та навчання. Які в свою чергу, нададуть можливість вступити в контакт з носіями іншої культури. Мультикультурне виховання має на меті, насамперед, виховання громадськості, сукупність тих відповідних зразків поведінки, нормативних та інтелектуальних позицій, які слугуватимуть фундаментом інтелектуального та емоційного становлення індивіда. Процес виховання покликаний формувати толерантне ставлення до Іншого, визнаючи пріоритетами права та інтереси людина і суспільства загалом. У процесі ж навчання, пріоритетними мають бути ряд компетентностей, які будуть допомагати стати рівноправним в мультикультурному суспільстві. Для досягнення даної мети серед дисциплін, які вивчаються в закладах освіти мають бути: «Культурологія», «Мовознавство», «Історія народів», «Міжкультурна комунікація» тощо. Завдяки мультикультурній освіті звертається увага на необхідності виховання, толерантного ставлення, у тих хто навчається до носіїв інших культур.

Беззаперечно, мультикультурна освіта підвищує рівень освіченості, результатом якого буде досягнення успіху в мультикультурному середовищі. Отже, можемо виокремити основні функції мультикультурної освіти:

- формування у залучених до освітнього процесу, уявлення про різноманіття культур та їхній взаємозв'язок;
- усвідомлення важливості культурного різноманіття, для того, щоб досягти самореалізації особистості;
- виховання позитивного ставлення до культурних відмінностей;
- розвиток умінь та навичок взаємодії носіїв різних культур на основі дотримання принципів толерантності та взаєморозуміння.

Сьогодні світ все більше стає взаємопов'язаним, транснаціональним, середовищем в якому зникають кордони, інформація поширюється з миттєвою швидкістю за допомогою сучасних засобів комунікації, які створили для спілкування людей різних релігій та світоглядів усі умови та можливості. Кожен з учасників міжкультурної взаємодії може реалізувати особистісний потенціал і, звичайно, що певною мірою, цей процес залежить і від освіти, її готовності до діалогу, до пошуку шляхів поваги та визнання Іншого як рівного.

На думку О. Гриви, мультикультурне середовище формується історичним шляхом упродовж певного часу і впливають на даний процес специфічні умови взаємовпливу різних культур, що зосереджуються в одному регіоні та збагачують цінність одна одної. Мультикультуралізм вимагає відмовитись від уявлення про можливість домінування якоїсь «сильнішої», або «старшої»

культури. Завдяки цьому культура стає сплетінням, а нормою її існування є мультиідентичність [1, с. 107].

Сучасні соціокультурні виклики зумовлюють необхідність ставитись до всіх людей, не залежно від етнічних, расових, національних особливостей, з повагою та справедливістю. Мультикультуралізм в освіті орієнтує нас на визнання соціальності Іншого та його права на самореалізацію, він спрямований на всебічне реформування освітньої системи, орієнтованої на забезпечення соціальної справедливості для всього суспільства, включаючи маргінальні групи; здійснення критичного аналізу систем влади та привілеїв; усунення освітньої нерівності та підвищення якості освіти для усіх учасників навчального процесу незважаючи на релігію, сексуальну орієнтацію та фізичні можливості. Мультикультуралізм існує там і тоді, коли люди приймають і заохочують до процвітання множинність культур в суспільстві, адже саме мультикультурність і сприяє взаємовідносинам між носіями різних культур. Варто відмітити, що мультикультуралізм, є чи не найголовнішою ознакою сьогодення. С. Дрожжина наголошує, що мультикультуралізм – це стан, процеси, погляди, політика етнонаціонального культурного неоднорідного суспільства, орієнтовані на свободу вираження культурного досвіду, визнання культурного розмаїття; культурний, політичний, ідеологічний, релігійний плюралізм, визнання прав меншин як на суспільному, так і на державному рівні [11, с. 114].

Для країн, що мають на меті упровадження концепції мультикультурної освіти, науковий інтерес становлять принципи мультикультурної освіти, розроблені Дж. Бенксом [12]. На думку дослідника провідними принципами мультикультурної освіти слугують такі провідні положення:

- мультикультурну освіту слід розглядати як процес;
- перш ніж розпочинати реалізацію мультикультурної освіти, необхідно домогтись усвідомлення учасниками цього процесу своєї етнічної ідентичності;
- полікультурний підхід до організації навчання має охоплювати всю його організацію;
- у кожному суспільстві має функціонувати свій варіант мультикультурної освіти, що відображатиме його специфіку;
- реалізації мети і завдань мультикультурної освіти має передувати спеціальна підготовка як вчителів, так і батьків;
- упровадження мультикультурної освіти не має обмежуватися певними часовими рамками;
- ідея мультикультурної освіти має знаходити всебічне відображення у змісті навчальних програм [12, с. 9-10].

Відтак мультикультурна освіта тлумачиться як соціально-політична модель взаємодії, що має на меті становлення соціальної справедливості, поваги та порозуміння. В багатьох закладах вищої освіти як закордонних, так і вітчизняних, здобувачам освітніх рівнів «магістр» та «аспірант», замість звичної форми іспиту, який зазвичай відбувається у формі розмови між студентом та екзаменатором, пропонують поставити п'єсу, зняти невеличкий відеосюжет, розробити цікавий на їх погляд спецкурс. Не менш важливим є факт залучення студентської спільноти до навчального процесу, що сприяє перерозподілу влади в академічному та інших контекстах. Цінність мультикультурності та мультикультурної освіти, включаючи й критику всіх форм домінування, акцент на неупередженості та прагнення до інтеграції теорії і практики сформували підхід до системи викладання, який перетворює аудиторію на інтерактивне навчальне середовище, що інтелектуально та емоційно залучає всіх учасників освітнього процесу [13, с. 172-173].

Т. Гриценко, аналізуючи досвід мультикультурної освіти в США, наголошує на гуманістичній спрямованості мультикультурної освіти, яка виявляється у її орієнтації на розуміння Іншого на основі ідеї єдності в різноманітності та різноманітності в єдності шляхом створення умов співіснування у певному освітньому просторі автономних ідентичностей під час їхньої взаємодії, взаємопроникнення, що веде як до створення нових культурних форм, так і до їх взаємної трансформації у напрямі до транскультурності [13, с. 171].

На думку американської дослідниці М. Гібсон [14, с. 94–120], для реалізації впровадження мультикультурної освіти в процес професійної підготовки майбутніх фахівців необхідно дотримуватися наступних підходів:

- Виховання культурного розмаїття. Мета мультикультурної освіти полягає у вирівнюванні освітніх можливостей для студентів з різних культурних осередків.
- Виховання толерантного ставлення до інших культур, суть якого полягає у формуванні в студентів шанобливого ставлення до інших культур, толерантного ставлення до права студентів бути різними у своїх етнокультурних особливостях.
- Виховання культурного плюралізму, мета якого полягає у збереженні і розвитку в суспільстві полікультурного плюралізму.
- Міжкультурне виховання [14, с. 2].

Мультикультурна освіта є вагомим чинником демократизації нашого суспільства і цілі її тісно пов'язані з політикою та ідеологією мультикультурного суспільства.

Національна асоціація мультикультурної освіти визнає останню як філософське поняття, фундаментом якого є ідеали свободи, братерства, людської гідності та справедливості. Слід наголосити, що одним із факторів мультикультурної освіти має стати бажання дотримуватися соціальної рівності.

Досить часто мультикультурна освіта асоціюється з толерантністю. Генеральна конференція ЮНЕСКО у 1995 р. створила Декларацію принципів толерантності [15, с. 12], де остання визначена як розмаїття культур, форм самовираження та проявів людської індивідуальності, як утвердження норм, що встановлені в міжнародних правових актах у галузі прав людини. Толерантність як один із принципів мультикультурності передбачає налаштування на розуміння та діалог з Іншим, визнання і повагу їхніх прав та відмінностей. Толерантність в своїй основі – це процес збагачення новим культурним надбанням, соціальним досвідом [1, с. 110]. Толерантність розуміється як повага та визнання стилів життя і вірувань, що різняться з нашими особистими. На практиці ж, толерантність виявляється у вигляді відчуженої терпимості, а не приймаючої співучасті. Одна із засновників мультикультурної освіти С. Ньето зазначає, що толерантність виступає лише першим рівнем підтримки мультикультурної освіти. Наступними повинні стати такі як: прийняття, повага, ствердження, солідарність та критика.

У сучасному світі глобальної взаємозалежності та взаємодії толерантність стає умовою виживання людства. Як відмічає І. Предборська: «Толерантність – це передусім морально-етичне і комунікативне, що визначає принцип взаємодії представників різних культур в освітньому просторі» [13, с. 177], адже саме на мультикультурну освіту покладається важливе завдання, навчити людей жити разом.

Висновки. Для налагодження міжкультурного діалогу необхідною умовою в мультикультурному суспільстві постає впровадження мультикультурної освіти, яка набуває в сучасному світі обрисів провідної концепції єднання світових культур, невпинного пошуку способів їх реалізації, адже перш за все ця освіта має бути спрямована на покращення умов навчання та успіху усіх здобувачів. Учасники освітнього процесу здобуваючи знання формують власний світогляд під впливом власної культурної самобутності, мультикультурна освіта передбачає, що на перший план мають вийти освітні підходи розроблені на основі виховання та цінування як власної культури так і культури Іншого. Мультикультурна освіта формує свідомого громадянина з глобальним поглядом на життя, що сприятиме культурному розмаїттю, расовій згоді та соціальній рівності. Сьогодні як ніколи необхідний пошук нових форм комунікації, розвиток здатності до діалогу, уміння бачити та приймати відмінності, шукати загальнокультурні позиції, адже мультикультурна освіта стає могутнім інструментом створення сприятливого демократичного і гуманістичного соціального клімату, засобом гармонізації відносин представників різних цивілізацій та культур. Мультикультуралізм в освіті передбачає реалізацію принципу світоглядного та культурного плюралізму; визнання рівноправності всіх етнічних та соціальних груп; виключення дискримінації людей за національною чи релігійною ознакою.

В сучасному мультикультурному суспільстві необхідний пошук нових форм комунікації, розвиток здатності до діалогу уміння приймати відмінності Іншого. Саме освіта стає могутнім інструментом створення сприятливого гуманістичного соціального клімату, засобом гармонізації взаємин представників різних культур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сулятицька Т. В. Міжкультурна взаємодія в інформаційному суспільстві: комунікативний аспект: монографія. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. 168 с.
2. Пришляк О. Ю. Мультикультурна освіта: концептуальні засади. *World Science*. 2019. 9(49), Vol. 1. P. 37–41. DOI: 10.31435/rsglobal_ws/3009201916700
3. Делор Жак. Освіта – прихований скарб : тези доп. учасників міжнародної конференції за освітою для XXI століття. Париж : ЮНЕСКО, 1997. С. 52.
4. Bennett C. I. Comprehensive multicultural education: Theory and practice. *Pearson Education*. 9th edition. 2018. 560 p.
5. Benks, J., & Benks, C. Multicultural education: Issues and perspectives (10 th ed.). Wiley. 2019. 384 p.
6. Ameny-Dixon G. M. Why multicultural Education Is More Important in Higher Education Now than Ever: A. Global Perspective. *International journal of scholarly academic intellectual diversity*. 2004. Volume 6, Number 1.
7. Гулецька Я. Г. Полікультурна освіта сучасної молоді в університетах США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Київ, 2008. 262 с.
8. Гуренко О.І. Полікультурна освіта в Україні: до сутності поняття. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету : Педагогічні науки*. 2009. № 1. С. 95–103.
9. Султанова Л. Ю., Шахрай Т. О. Полікультурна освіта у контексті загальнокультурного розвитку особистості педагога : монографія. Кіровоград : Умекс-ЛТД, 2014. 212 с.
10. International Dictionary of Education. Vol. 7. Oxford, 1994. 3963p.
11. Дрожжина С. В. Мультикультуралізм як проблема полікультурного українського суспільства. *Профспілки і духовність* : тези доп., 16-17 грудня 2003 р., Донецьк, 2003. С. 44–51.
12. Banks J. A. Teaching ethnic studies: Concepts and strategies Washington, DC : National Council for the Social Studies, 1973. 232 p.
13. Gorbunova L. Methodological Workshop «Multicultural Education: American Experience and Its Interpretation in Ukrainian Context» (October, 10, 2013). *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*, 2013. 13(2). URL: <https://philosopheducation.com/index.php/philed/article/view/445>
14. Gibson A. Approaches to multicultural education the United States: Some concept and assumption. *Anthropology and Education Quarterly*. Vol. 15. №. 1, Special Anniversary Issue: Highlights from the past. 1984. P. 94–120.
15. Декларація принципів толерантності, схвалена Генеральною конференцією ЮНЕСКО на її 28-й сесії в Парижі 1 листопада 1995 р. *Віче*. 2002. № 11 (128).

REFERENCES

1. Suliatytska, T. V. (2013). Mizhkulturna vzaiemodiia v informatsiinomu suspilstvi: komunikatyvnyi aspekt [Intercultural interaction in the information society: communicative aspect]. Kamianets-Podilskiyi. PP «Medobory-2006», 168 p. [in Ukrainian].
2. Pryshliak O. Yu. (2019). Multykulturna osvita: kontseptualni zasady [Multicultural education: conceptual principles]. *World Science*. 9(49), Vol. 1. P. 37–41. DOI: 10.31435/rsglobal_ws/3009201916700 [in Ukrainian].
3. Delor, Zh. (1997). Osvita – prykhovanyi skarb : tezy dop. uchasnykiv mizhnarodnoi konferentsii za osvitoiu dlia XXI stolittia. [Education – hidden treasure: thesis add. participants of the international conference on education for the XXI century]. Paryzh : YuNESKO. P. 52. [in Ukrainian].
4. Bennett, C. I. (2018). Comprehensive multicultural education: Theory and practice. *Pearson Education*. 9th edition. 560 p. [in English].
5. Benks, J., & Benks, C. (2019) Multicultural education: Issues and perspectives (10 th ed.). 384 p. [in English].

6. Ameny-Dixon, G. M. (2004). Why multicultural Education Is More Important in Higher Education Now than Ever: A Global Perspective. *International journal of scholarly academic intellectual diversity*. Volume 6, Number 1. [in English].
7. Huletska, Ya. H. (2008). Polikulturna osvita suchasnoi molodi v universytetakh SShA. [Multicultural education of modern youth in USA] dys. kand. ped. nauk: 13.00.01. Kyiv, 262 p. [in Ukrainian].
8. Hurenko, O. I. (2009). Polikulturna osvita v Ukraini: do sutnosti poniattia. [Multicultural education in Ukraine: the essence of the concept]. Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu : Pedahohichni nauky. № 1. P. 95-103. [in Ukrainian].
9. Sultanova, L. Yu., Shakhrai T. O. (2014). Polikulturna osvita u konteksti zahalnokulturnoho rozvytku osobystosti pedahoha. [Multicultural education in the context of general cultural development of the teacher's personality]. Kirovohrad : Umeks-LTD, 212 p. [in Ukrainian].
10. International Dictionary of Education. (1994). Vol. 7. Oxford, 3963p. [in English].
11. Drozhzhyna, S. V. (2003). Multykulturalizm yak problema polikulturnoho ukrainskoho suspilstva. [Multiculturalism as a problem of multicultural Ukrainian society]. Profspilky i dukhovnist: tezy dop., 16-17 hrudnia 2003 r., Donetsk, P. 44–51. [in Ukrainian].
12. Banks, J. A. (1973). Teaching ethnic studies: Concepts and strategies Washington, DC: National Council for the Social Studies. 232 p. [in English].
13. Gorbunova, L. (2013). Methodological Workshop «Multicultural Education: American Experience and Its Interpretation in Ukrainian Context» (October, 10, 2013). *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*, 13(2). URL: <https://philosopheducation.com/index.php/philed/article/view/445> [in English].
14. Gibson, A. (1984). Approaches to multicultural education the United States: Some concept and assumption. *Anthropology and Education Quarterly*. Vol. 15. №. 1, Special Anniversary Issue: Highlights from the past. P. 94–120. [in English].
15. Deklaratsiia pryntsyviv tolerantnosti, skhvalena Heneralnoiu konferentsiieiu YuNESKO na yii 28-y sesii v Paryzhi 1 lystopada 1995 r. (2002). [Declaration on the Principles of Tolerance, approved by the General Conference of UNESCO at its 28th session in Paris on 1 November 1995.]. *Viche*. № 11 (128). [in Ukrainian].

Suliatytska Tetyana Vasylivna

Candidate of Philosophy Sciences,
Associate Professor at the Political Science and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
14, Tatarska Str., Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-2100-5412

Plakhtiy Marianna Petrivna

Candidate of Philosophy Sciences,
Associate Professor at the Political Science and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
14, Tatarska Str., Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6789-7711

EDUCATION IN A MULTICULTURAL SOCIETY

The modern world which is getting more and more multicultural has a growing awareness of the multiplicity of cultures, an integral part of which is a dialogue based on the principle of tolerance. Multicultural education has become an integral part of the cultural community, where intercultural dialogue plays an important role in both educational and educative processes. Multicultural approach to teaching and learning, based on democratic values that affirm cultural pluralism in an interdependent world, helps to achieve this goal.

The objectives of the article are to highlight the main points of multicultural education and multiculturalism, as well as to analyze their links with cultural diversity; to show that today's multicultural education is attempting to create a conscious personality with a global understanding of the present, which will promote cultural

diversity, racial cohesion and social equality; to prove that multicultural education will be more successful if it is based on the principles of tolerance and multiculturalism.

***Methodological principles** of the study were such methods as study, analysis and generalization, which allowed to study the nature of multiculturalism and multicultural education. The methodology of studying multicultural education is closely related to its great number in the life of modern societies, a significant transformation of the conceptual apparatus of the cultures in modern researches in the multicultural society.*

***Research results.** An introduction of multicultural education which features an advanced principle of the unity of world cultures and relentless search for ways to their implementation in the modern world has become a guaranty for establishing intercultural dialogue. Multicultural education should be aimed at improving learning environment and success of all applicants. The main idea of multicultural education is to use educational approaches developed on the basis of education and appreciation of different cultures. Multicultural education is becoming a powerful tool for creating a favorable democratic and humanistic social climate and harmonizing relations between representatives of different civilizations and cultures*

Therefore, today, more than ever, it is necessary to find new forms of communication, develop the ability make a dialogue, ability to see differences and find common cultural positions,

***Key words:** multiculturalism, multicultural education, educational process, tolerance, respect.*